

Huvudman

Praktiska Utbildning AB

Organisationsnummer: 556478-1606

epost@praktiska.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Praktiska Gymnasiet Bromma i Stockholms kommun

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Praktiska Utbildning AB att vid vite av 8 500 000 kronor senast 12 september 2025 ha vidtagit nedan angivna åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen bedömer att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande.

Om Praktiska Utbildning AB inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras. Därutöver kan frågan om återkallelse av godkännande för Praktiska Utbildning AB som huvudman att bedriva gymnasieskola att aktualiseras (26 kap. 13 § skollagen). Att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande innebär även att återkallelse av godkännande kan bli aktuellt trots att föreläggandet följts, om det uppstår nya allvarliga brister i verksamheten inom två år från detta föreläggande (26 kap. 15 § skollagen).

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen.

Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.

Praktiska Utbildning AB ska vidta följande åtgärder

Arbetsplatsförlagt lärande

1. Se till att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet så att det inför höstterminen 2025 finns platser i en omfattning som motsvarar det antal elever som har antagits och börjat på el- och energiprogrammet och industritekniska programmet läsåret 2025/26. Det innebär att huvudmannen ska ha träffat

överenskommelser om arbetsplatsförlagt lärande med arbetsgivare. Inkom med en förteckning över de elever som har börjat vid de aktuella programmen och med uppgift om de apl-platser som ska användas för eleverna samt med kontaktuppgifter till aktuella arbetsplatser. (16 kap. 16 § skollagen, 4 kap. 12 § gymnasieförordningen)

2. Se till att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet till de elever på el- och energiprogrammet och industritekniska programmet som läsåret 2025/26 går i år 2 och år 3 och som ska ha arbetsplatsförlagt lärande. Rektor ska också, efter samråd med aktuell arbetsplats, fatta beslut om vilka hela eller delar av kurser som ska förläggas till dessa arbetsplatser samt hur det arbetsplatsförlagda lärandet ska fördelas över de terminer som kvarstår i elevernas utbildning, så att kraven på minst 15 veckor arbetsplatsförlagt lärande, eller mer än hälften av utbildningen för elever som går utbildningen som lärling, uppfylls. En förteckning över apl-platser med kontaktuppgifter till handledare avseende samtliga elever i år 2 och 3 vid aktuella program ska ges in i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. För det fall elever inte har apl-plats ska skälen för det redovisas. Inkom även med dokumentation av rektors beslut avseende vilka hela eller delar av kurser i utbildningen som ska förläggas till arbetsplatser samt uppgift om när och med vem samråd har skett avseende respektive arbetsplats. (16 kap. 16 § skollagen, 4 kap. 12 § gymnasieförordningen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser undervisningen under ledning av lärare samt lokala programråd.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:285) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden gällande bland annat området arbetsplatsförlagt lärande och undervisning under ledning av lärare inlett en tillsyn av Praktiska Gymnasiet Bromma i Stockholms kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Praktiska Gymnasiet Bromma följer gällande bestämmelser om arbetsplatsförlagt lärande (fortsättningsvis benämnt apl) och om undervisning under ledning av lärare. Tillsynen har avsett år 2 och 3 på el- och energiprogrammet med inriktning elteknik (el- och energiprogrammet), år 2 och 3 på industritekniska programmet med inriktning svetsteknik (industritekniska programmet) samt år 2 på restaurang- och livsmedelsprogrammet med inriktning kök och servering (restaurang- och livsmedelsprogrammet).¹

Tillsynen har genomförts genom oanmält besök med intervjuer med elever och lärare samt genom verksamhetsobservationer mellan den 14 januari och 16 januari 2025. Vidare har det genomförts digitala intervjuer med representant för huvudmannen den 21 januari 2025 och med en lärare den 30 januari 2025. Eftersom skolans rektor hade tillträtt sin tjänst bara någon dag innan tidpunkten för besöket vid skolan hölls inte någon intervju med rektor i det inledande skedet av tillsynen. Kompletterande intervju med rektor och representant för huvudmannen har hållits den 19 mars 2025. Huvudmannen har också kommit in med skriftliga kompletteringar i ärendet. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat poängplaner (av huvudmannen benämnt timplaner), förteckning över elevernas placering vid apl och klassscheman. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

¹ Det finns inte år 3 på restaurang- och livsmedelsprogrammet innevarande läsår.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande vid vite

Arbetsplatsförlagt lärande

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i samband med att tillsynen inleddes gett in dokumentation för respektive program och årskurs där det framgår hur kurserna är förlagda över de tre läsåren samt om, och i så fall i vilken omfattning, respektive kurs är förlagd till apl (fortsättningsvis kallad poängplan). Huvudmannen har också gett in förteckningar över elevernas apl-platser. En uppdaterad förteckning över elevernas apl-platser har getts in i början av mars 2025. Av apl-förteckningarna framgår elevernas initialer, om de läser utbildningen som lärling eller inte, hur många veckor apl eleven haft under respektive årskurs samt i förekommande fall vid vilket företag apl har genomförts samt handledarens namn och kontaktuppgifter.

El- och energiprogrammet

Enligt poängplan som huvudmannen har gett in i ärendet ska eleverna ha apl under såväl år 2 som år 3.²

Av den förteckning över apl-platser som gavs in i samband med att tillsynen inleddes framgår att det går 30 elever i år 3, varav vissa elever läser utbildningen som yrkesprogram med 15 veckors apl och andra elever läser utbildningen som lärling. Vidare framgår att 11 av dessa 30 elever har saknat apl-plats under såväl år 2 som år 3. Under innevarande läsår saknar 11 av eleverna apl-plats. Det framgår också att sex elever som läser utbildningen som lärling har saknat apl antingen år 2 eller år 3 samt att två

² Eleverna på el- och energiprogrammet har inte apl år 1.

elever som läser utbildningen som lärling har saknat apl både år 2 och 3. Enligt förteckningen ska ett antal elever som är lärlingar och som saknat apl i år 2 få mellan 15-22 veckor innevarande läsår när de går i år 3. Vidare framgår att det går sammanlagt 38 elever i år 2. Av dessa saknar 27 elever apl-plats, varav sex elever går utbildningen som lärling.

Elever i år 2 och 3 uppger i intervju bland annat följande. Det är väldigt många elever i både år 2 och 3 som saknar apl-plats. Elever i år 2 berättar att mer än hälften av eleverna saknar apl-plats och att några av dessa läser utbildningen som lärling. Elever i år 3 berättar att flera elever som saknar apl-plats under innevarande läsår även saknade apl-plats föregående läsår. Det finns lärare som försöker hjälpa eleverna att hitta apl-platser, men de flesta som har en apl-plats har ordnat den genom egna kontakter. Skolan har fått hjälp av en samordnare för att hitta fler platser, men trots det har skolan inte lyckats hitta så många platser. Eleverna har inte någon närmare information om vad bristen på apl-platser beror på, men deras lärare har sagt att det finns för få arbetsplatser som kan ta emot dem. Eleverna berättar också att problemet med bristen på apl-platser har funnits under en längre tid. Elever som saknar apl-plats har vanliga lektioner på skolan.

Lärarna vid el- och energiprogrammet bekräftar elevernas uppgifter om att många elever saknar apl-platser samt att det finns elever i år 3 som saknat apl-plats under både år 2 och 3. De uppger att majoriteten av eleverna i år 2 och ungefär hälften av eleverna i år 3 saknar en apl-plats. Bristen på platser gäller både elever som läser utbildningen som vanligt yrkesprogram och elever som läser utbildningen som lärling. Problemet med att hitta platser är inte nytt utan det har varit ett problem även under tidigare år. Lärarna är kritiska till att skolan fortsätter att ta in fler elever trots svårigheterna med att erbjuda befintliga elever apl-platser. Lärarna uppger att anledningen till att så många elever saknar apl-plats är att det inte finns någon tydlig process eller struktur för arbetet med att hitta platser. Organisatoriska brister hos skolan, konkurrens om apl-platser med andra motsvarande utbildningar samt svårigheter att hitta platser inom el- och energi är förklaringar till bristen på apl-platser. Det är inte på grund av säkerhetsskäl som apl inte har kunnat anordnas, Lärarna uppger att de inte har tillräckligt med tid för att arbeta med att knyta kontakter med företag samt att huvudmannen inte har gett skolan tillräckliga förutsättningar att hitta apl-platser eller för att utveckla ett framtidsytande arbete i detta avseende. Inga betydande åtgärder har vidtagits från rektorns eller huvudmannens sida för att säkerställa tillgången till platser och det saknas planering för att ordna platser till elever som saknar en apl-plats. Före jul hade skolan visserligen tillfällig hjälp av en samordnare med att försöka hitta platser, men denna insats gav inte något resultat. Lärarna säger att elever som inte har apl går miste om en viktig del av utbildningen, vilket i förlängningen kan påverka deras framtida möjligheter. Eleverna får inte tillräckliga förutsättningar att

nå kunskapsmålen. Eftersom eleverna inte får möjlighet att utveckla de praktiska färdigheter som krävs för att uppnå lägsta betygsnivå leder detta till att vissa får betyget F i sina kurser. Elever som saknar apl-plats följer ett vanligt skolschema och får undervisning i skolan. De har vanliga lektioner, såväl teoretiska som praktiska. Eleverna får inte skolförlagd praktik som motsvarar apl.

Huvudmannen har i början av mars 2025 gett in en uppdaterad förteckning avseende elevernas apl-platser. Enligt denna har sex elever i år 3, som enligt den ursprungliga förteckningen saknade apl-plats, numera fått en plats. Fem av 30 elever saknar alltså apl-plats helt. Dessa fem elever läser vanligt yrkesprogram och de saknade apl-plats även när de gick i år 2. Enligt den uppdaterade förteckningen saknar 26 av 38 elever i år 2 apl-plats. När det gäller elever som läser utbildningen som yrkesprogram med 15 veckors apl och som saknar apl-plats har för i stort sett samtliga elever antecknats "15 veckor apl åk 3". För sex av eleverna där uppgift saknas om apl-plats finns en notering om att eleven har fått en plats, men det finns inga uppgifter om företagets namn, handledarens namn eller handledarens kontaktuppgifter. Beträffande flera elever som enligt förteckningen går utbildningen som lärling och som saknar apl-plats har antecknats "Möte bokas för att diskutera byte till skolförlagd utbildning och 15 veckor apl i åk 3".

Industritekniska programmet

Enligt poängplan som huvudmannen har gett in i ärendet ska eleverna ha apl under såväl år 2 som år 3.

Av förteckning över apl-platser som gavs in i samband med att tillsynen inleddes framgår att alla elever vid programmet går utbildningen som lärling. Enligt förteckningen går det sex elever i år 3. En av dessa sex elever saknar apl-plats och det framgår att eleven saknade apl-plats även under föregående läsår. Enligt förteckningen går det fem elever i år 2. Samtliga elever i år 2 saknar apl-plats.

Eleverna på det industritekniska programmet uppger i intervju bland annat följande. Samtliga elever i år 2 saknar apl-plats. En elev uppger att det finns två elever i år 3 som inte har någon apl-plats samt att en av dessa elever saknade apl-plats även under år 2. Eleverna berättar att de inte fått något besked om att det kommer att lösas sig med apl-platser samt att lärarna och mentorerna försöker att hitta platser åt dem. Elever som saknar apl-plats har schemalagd undervisning som de kallar schemalagd skolförlagd apl. Under denna tid arbetar de med praktiska moment i verkstaden och med uppgifter som finns i läroportalen. De ägnar också tid åt att försöka hitta apl-platser. Eleverna berättar att skolan ska erbjuda en grundutbildning medan arbetsplatsen ska ge den specifika yrkesutbildningen. Eleverna berättar att de som saknar apl går miste om den senare delen eftersom

skolan inte i tillräcklig utsträckning kan täcka in det eleverna behöver lära sig.

Läraren som ansvarar för det industritekniska programmet bekräftar i intervju att det är många elever som saknar en apl-plats i år 2. Anledningen till detta är att det är svårt att hitta arbetsplatser som vill ta emot eleverna. Läraren uppger att det inte finns någon planering för att lösa situationen och att inget stöd getts från huvudmannen för att säkerställa att eleverna får apl-platser. Hen har inte heller fått hjälp av apl-samordnaren som skolan hade tidigare. Enligt läraren hade inte fler elever fått apl-plats om de hade läst yrkesprogrammet med 15 veckors apl. Läraren uppger att svårigheterna med att hitta platser har funnits en tid och det finns elever som aldrig har haft en apl-plats. Elever som saknar apl-plats får teoretisk och praktisk undervisning i skolan och skolan försöker göra apl-liknande moment i verkstaden. Läraren uppger att dessa elever missar helhetsbilden av yrket eftersom de inte får vara ute på företag.

Av uppdaterad förteckning över elevernas apl-platser framgår att det fortfarande är en elev i år 3 som saknar apl-plats samt att alla elever i år 2 saknar apl-plats. I förteckningen anges fortfarande att eleverna läser utbildningen som lärlingar men det har också gjorts en anteckning att de är "omskrivna till skolförlagt" med hänvisning till 16 kap. 38 § skollagen.

Restaurang- och livsmedelsprogrammet

Enligt poängplan som huvudmannen har gett in i ärendet ska eleverna ha apl under samtliga tre år.

Av förteckning över elevernas apl-platser framgår att samtliga tio elever som går i år 2 har en apl-plats.

Elever i år 2 berättar att det finns åtminstone tre elever som saknar apl-plats. Eleverna uppger vidare att lärare hjälper till att hitta apl-platser men att det främst är elevernas ansvar att hitta en plats.

En lärare vid restaurang- och livsmedelsprogrammet uppger i intervju att samtliga elever har erbjudits apl-plats sedan år 1 samt att de flesta av eleverna har en apl-plats. Läraren bekräftar att det finns ett fåtal elever som saknar apl-plats samt att det i så fall beror på individuella och personliga orsaker.

I kompletterande intervju berättar huvudmannens representant att samtliga elever i år 2 har apl-plats. Ett fåtal elever är dock frånvarande från sina platser. Avseende dessa elever pågår individuella utredningar och insatser så som frånvaroutredningar och utredningar om särskilt stöd.

Uppgifter från huvudmannen

Huvudmannens representant uppger i intervju bland annat följande. Representanten delar elevernas och lärarnas bild att det är många elever på

el- och energiprogrammet och många elever i år 2 på industritekniska programmet som saknar apl-plats. På Skolinspektionens fråga om bristen på apl-platser beror på omständigheter som huvudmannen inte har kunnat råda över svarar representanten att bristen på platser framför allt beror på avsaknad av samordning. Konkurrens från andra skolor med liknande inriktning, branschens svårigheter samt i vissa fall omständigheter knutna till enskilda elever är andra förklaringar, men bristen på platser beror främst på bristande samordning. Det har inte heller varit säkerhetsskäl som har gjort att apl inte har kunnat förläggas till arbetsplatser. Enligt huvudmannens rutin ska rektor månadsvis fylla i ett dokument avseende hur apl-fördelning ser ut, men huvudmannen har inte fått några indikationer om den rådande situationen i Bromma. I slutet av höstterminen 2024 lånades en apl-samordnare från en annan skola in men denna hade svårt att hitta platser till eleverna under hösten. Huvudmannen har också tillsatt en apl-grupp för att förbättra organisationen kring arbetet. Framöver kommer skolan inte anta elever som lärlingar år 1 på el- och energiprogrammet och industritekniska programmet. Elever kommer i stället i ett senare skede kunna ansöka om att bli lärlingar.

Huvudmannen har i synpunkter på tjänsteanteckningen angett att en apl-samordnare vid en av huvudmannens andra skolor lånas in på 50 procent under resterande del av vårterminen. Skolans apl-grupp har påbörjat planeringen för hur apl ska förläggas och den ser över om elever vid el- och energiprogrammet och industritekniska programmet framgent kommer kunna läsa utbildningen som lärlingar från och med år 2.

Rättslig reglering

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande (16 kap. 16 § skollagen).

Arbetsplatsförlagt lärande definieras som lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (1 kap. 3 § gymnasieförordningen).

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. En elev som går gymnasial lärlingsutbildning ska i stället genomföra mer än hälften av denna utbildning som arbetsplatsförlagt lärande. Omfattningen ska då räknas från och med det läsår som eleven påbörjar den gymnasiala lärlingsutbildningen. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas

till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen).³

Om arbetsplatsförlagt lärande inte kan erbjudas på ett yrkesprogram i gymnasieskolan, får utbildningen anordnas bara om 1. planerade platser för arbetsplatsförlagt lärande inte kan tillhandahållas på grund av omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över, eller 2. utbildningen av säkerhetsskäl inte kan förläggas till en arbetsplats utanför skolan. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska i de fall som avses i första stycket bytas ut mot motsvarande utbildning förlagd till skolan. Innan huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om detta ska huvudmannen samråda med det lokala programrådet. Om utbildning har skolförlagts på grund av det som sägs i första stycket 1, ska huvudmannen vidta de åtgärder som behövs för att utbildningen så snart som möjligt ska förläggas till en arbetsplats (4 kap. 13 § gymnasieförordningen).

I förarbeten till bestämmelsen anges att arbetsplatsförlagt lärande är avgörande för att yrkesutbildningen ska få sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring att eleverna blir anställningsbara. Regeringen anser att yrkesutbildning handlar om mer än yrkeskunskaper. Det handlar också om att förstå yrkeskulturen och att bli del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats för att utveckla en yrkesidentitet. Därför anser regeringen att den nuvarande benämningen arbetsplatsförlagd utbildning bör bytas mot arbetsplatsförlagt lärande. Regeringens uppfattning är att den arbetsplatsförlagda delen av en yrkesutbildning är så avgörande för kvaliteten att utbildningen i normalfallet inte bör anordnas om apl inte kan tillhandahållas under överskådlig tid. Tillgången på apl-platser varierar dock från år till år. Förutsättningarna kan snabbt ändras för en arbetsgivare som träffat avtal om apl med en huvudman. Regeringen bedömer därför att om apl-platser försvinner på grund av händelser som huvudmannen inte kunnat förutse då eleven togs emot till en utbildning, bör huvudmannen även fortsättningsvis kunna förlägga motsvarande del av utbildningen till skolan. Att en elev har fått bevis om yrkesexamen ska vara en garanti för att eleven har en gedigen grundläggande yrkesutbildning på en erkänd nivå (prop. 2008/09:199, s. 63 f. och prop. 2009/10:165, s. 793 f.).

³ Bestämmelsen i 4 kap. 12 § gymnasieförordningen har ny lydelse från den 1 januari 2023 genom förordning 2022:1105. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas höstterminen 2023. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före höstterminen 2023.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns omfattande och allvarliga brister i huvudmannens arbete med apl. Huvudmannen tar inte ansvar för att skaffa apl-platser till alla elever på el- och energiprogrammet och det industritekniska programmet.

Skolinspektionens utredning visar att ett stort antal elever vid el- och energiprogrammet och det industritekniska programmet saknar apl-plats. Bristen på platser rör såväl elever som läser utbildningen som yrkesprogram med 15 veckor apl som elever som läser utbildningen som lärling. Flera elever som går år 3 har saknat plats under såväl innevarande läsår som föregående läsår. På el- och energiprogrammet saknar majoriteten av eleverna i år 2 en apl-plats och i år 3 saknar fem av trettio elever apl-plats. På det industritekniska programmet saknar samtliga elever i år 2 en apl-plats. Huvudmannen har i ärendet gett in en uppdaterad förteckning över elevernas apl-platser där några elever som tidigare saknade apl-plats uppges ha fått en plats. Vidare har huvudmannen gjort gällande att flertalet av de elever i år 2 som läser utbildningen som yrkesprogram ska ges 15 veckor apl år 3. Skolinspektionen konstaterar att eleverna enligt huvudmannens poängplan ska ges apl under både år 2 och 3 samt att det också utifrån uppdaterade listor över apl och av intervjuer med såväl elever som lärare framgår att ett stort antal elever vid de aktuella programmen saknar apl-plats. Vidare framgår av utredningen att problemet med att elever saknar apl-platser har funnits även tidigare år.

Särskilt allvarligt ser Skolinspektionen på att flera elever som går utbildningen som lärling inte har apl-plats. Det finns elever i år 3 som aldrig har haft en apl-plats alternativt har saknat en apl-plats antingen under år 2 eller år 3. Vidare finns det ett antal elever i år 2 som inte har apl-plats. Dessa elever har inte fått mer än hälften av utbildningen på en arbetsplats alternativt riskerar i hög grad att inte få det.

Alla elever som läser ett yrkesprogram ska genomföra apl på en arbetsplats. Utbildningen får inte anordnas om inte det arbetsplatsförlagda lärandet kan erbjudas, såvida det inte beror på omständigheter som huvudmannen inte kunnat råda över eller av säkerhetsskäl. Såväl lärare som huvudmannen uppger att bristen på apl-platser huvudsakligen beror på organisatoriska orsaker och bristande samordning samt att det inte är av säkerhetsskäl som apl-platser inte kan anordnas. Det är därmed inte fråga om en situation där det arbetsplatsförlagda lärandet kan bytas ut mot motsvarande utbildning vid skolan.

Att eleverna inte har en apl-plats medför att de går miste om centrala delar av utbildningen som att förstå yrkeskulturen och att bli en del av

yrkesgemenskapen. Eleverna går miste om ett djup i sin utbildning och ges inte grundläggande förutsättningar för att utveckla en yrkesidentitet.

Vad huvudmannen anfört avseende elever i år 2, där det bokats möte för eventuellt byte från lärlingsutbildning till yrkesprogram med 15 veckors apl ändrar inte bedömningen eftersom det fortfarande saknas uppgift om apl-plats för de aktuella eleverna. Inte heller huvudmannens uppgifter om att skolan har startat upp en apl-grupp som ska se över hur apl ska förläggas och om elever vid el- och energiprogrammet och industritekniska programmet framöver kommer att kunna läsa utbildningen som lärling från och med år 2 föranleder någon annan bedömning. Detta eftersom åtgärderna som beskrivs ännu inte har genomförts samt att det inte går att bedöma vad åtgärderna innebär för elever som i dagsläget inte har en apl-plats.

Med anledning av att huvudmannen beträffande vissa elever vid industritekniska programmet har hänvisat till bestämmelsen i 16 kap. 38 § skollagen när de uppgett att eleven är omskriven till skolförlagd apl konstaterar Skolinspektionen att det alltså saknas uppgifter om apl-plats för de aktuella eleverna samt att kravet på att det ska finnas apl-plats för elever är detsamma oavsett om eleven läser utbildningen som yrkesprogram med 15 veckor apl eller som lärling.

Avseende restaurang- och livsmedelsprogrammet har det inte framkommit någon brist vad gäller tillgången till apl-platser. Det framkommer visserligen i utredningen att det finns några enstaka elever som saknar apl-plats men det framgår också att det framför allt beror på individuella orsaker samt att det finns pågående åtgärder på individnivå.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett sådant beslut om föreläggande gäller omedelbart. Föreläggandet ska ange de åtgärder som Skolinspektionen anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen).

Eftersom Praktiska Gymnasiet Bromma inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolenheten brister i förhållande till krav i författningarna som är centrala för elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen och även för att upprätthålla likvärdighet. Bristerna får till följd att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. De brister som konstateras i detta beslut har pågått under en längre tid och försvårar allvarligt elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt.

Skolinspektionen bedömer därutöver att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande då bristerna är sådana att de rubbar förutsättningarna för verksamheten på ett allvarligt sätt. Bristerna i utbildningen på el- och energiprogrammet samt det industritekniska programmet är allvarliga och omfattande då apl är en central del av utbildningen och avgörande för kvaliteten på nationella yrkesprogram.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 8 500 000 kronor.

Områden utan konstaterade brister

Undervisning under ledning av lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Flera elever berättar att det tidigare varit problem med att lektioner ställdes in, särskilt vid det industritekniska programmet. Några elever berättar också att det förekom att skolans tidigare rektor tog närvaro på elever, startade upp lektioner för att sedan släppa elever utan instruktioner eller uppgifter att arbeta med. Andra elever uppger att tidigare rektor vid dessa tillfällen instruerade eleverna att arbeta med uppgifter på skolans digitala plattform i enlighet med lärarens lektionsplanering. Några lärare och representant för huvudmannen säger att de känner till uppgifterna om att tidigare rektor startade upp lektioner utan att genomföra undervisning.

Representant för huvudmannen uppger att tidigare rektor uppgett att detta inte stämmer. Beträffande uppgifterna om inställda lektioner vid det industritekniska programmet uppger huvudmannen i yttrande att det fanns vikarie under lärarens frånvaro och att inte alla lektioner ställdes in. Huvudmannen har efter en översyn gjort vissa justeringar av undervisningstiden innevarande läsår för eleverna.

Eleverna berättar att problemet med inställda lektioner har blivit mycket bättre samt att det inte ställs in så mycket lektioner längre. Lärare och representant för huvudmannen uppger att det är ovanligt med inställda lektioner. Elever och lärare berättar att lärarna vikarierar för varandra vid frånvaro. Eleverna berättar att de får instruktioner från vikarien samt att det finns uppgifter på skolans digitala plattform. Lärare berättar att det finns instruktioner från den ordinarie läraren på skolans lärplattform. Representant för huvudmannen säger att det finns en tydlig plan för vilken lärare som ska ta över lektioner då personal är frånvarande samt att det finns tydliga instruktioner till skolan att det vid lärares frånvaro ska finnas uppgifter för eleverna på skolans digitala plattform.

Rättslig reglering

Undervisning ska bedrivas under ledning av lärare. Med undervisning avses processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

I förarbeten till skollagen anges att i definitionen av begreppet undervisning ligger att lärandeprocessen sker under ledning av lärare. Med detta menas inte att dessa måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras. Exempelvis är slumpmässigt läsande eller TV-tittande som inte ingår som en del i en pedagogisk planering inte undervisning i lagens mening (prop. 2009/10:165 s. 633).

En legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap 15 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Det framkommer visserligen uppgifter i utredningen om att det tidigare förekommit att lektioner, vid ordinarie lärares frånvaro, inte fullt ut genomfördes under ledning av lärare samt att lektioner har ställts in utan att eleverna kompenseras för detta. Såväl elever som lärare uppger dock att det numera är ovanligt att lektioner ställs in, samt att lärare som vikarierar för en frånvarande lärare följer ordinarie lärares lektionsinstruktioner som finns tillgängliga på skolans digitala plattform. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att verksamheten inte bryter mot bestämmelserna vad gäller att undervisningen ska vara lärarledd. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Lokala programråd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna berättar i intervjuer att skolan inte haft något programråd på flera år och att det är problematiskt eftersom detta är en viktig del av arbetet med att skapa relevanta och fungerande utbildningar kopplade till arbetslivet.

Huvudmannen har den 21 mars gett in mötesunderlag och protokoll från genomfört programråd den 19 mars 2025. Av dokumentationen framgår att skolan framöver avser hålla programråd fyra gånger per läsår, varav två tillfällen ska vara programspecifika branschråd och två ska vara gemensamma. Det framgår även att representanter för fackförbund, företag, lärare och elever deltog vid mötet.

Rättslig reglering

För yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska det finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv (1 kap. 8 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av uppgifterna i ärendet framgår visserligen att skolan har saknat programråd under flera år. Huvudmannen har emellertid gett in underlag där det framgår att skolan nu har ett programråd och att det finns en planering för att genomföra programråd fyra gånger per läsår. Skolinspektionen gör därför bedömningen att verksamheten numera får anses uppfylla författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Sofie Lindén

Beslutsfattare
Signerat av: Sofie Lindén

X Ida Sköld Aliefendic

Föredragande
Signerat av: Ida Sköld Aliefendic

I ärendets slutliga handläggning har även regionjurist Maria Nyman samt utredarna Hanna Lindvall och Gustav Nilsson medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.